

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning

**Miljørapport for forslag til
Havstrategiens indsatsprogram
6.12.2016**

Indhold

1	Ikke teknisk resume	3
2	Indledning	4
3	Indsatsprogrammets hovedformål, baggrund, indhold og forbindelser med andre relevante planer	5
3.1	Hovedformål med indsatsprogrammet	5
3.2	Baggrund for indsatsprogrammet	5
3.3	Beskrivelse af indsatsprogrammets indhold	6
3.4	Hensyntagen til miljømål	7
3.5	Forhold til anden lovgivning	7
3.6	Forbindelser med andre relevante planer og programmer	7
3.6.1	Natura 2000-planer	7
3.6.2	Vandplaner og vandområdeplaner	7
4	Nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger, indsatsprogrammets indvirkning på miljøet samt forventet udvikling, hvis indsatsprogrammet ikke gennemføres.	8
4.1	Nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger	8
4.2	Indsatsprogrammets indvirkning på miljøet	8
4.3	Forventet udvikling, hvis indsatsprogrammet ikke gennemføres	15
5	Grænseoverskridende effekter	15
6	Habitatvurdering	16
7	Alternativer	16
8	Afværgeforanstaltninger	16
9	Overvågning	16

1 Ikke teknisk resume

Miljøvurderingen beskriver de sandsynlige og væsentlige effekter på miljøet ved gennemførelse af havstrategiens indsatsprogram. Miljørapporten er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LOV nr. 425 af 18. maj 2016).

Havstrategidirektivet har til formål at sikre god miljøtilstand i havmiljøet i 2020. Direktivet bygger på en økosystembaseret tilgang, som bl.a. betyder, at forvaltningen af havet skal tilrettelægges ud fra en helhedsbetragtning, hvor alle dele af økosystemerne og alle påvirkninger, også fra de menneskelige aktiviteter, skal indgå. Direktivet sigter mod en bæredygtig balance mellem beskyttelse og benyttelse, idet det samlede pres fra menneskelige aktiviteter skal være forenelige med god miljøtilstand samtidig med at en bæredygtig udnyttelse af havets goder og ydelser skal være mulig. Direktivet implementeres via nationale havstrategier, som består af en basisanalyse, miljømål, et overvågningsprogram og et indsatsprogram.

Samlet set indeholder Danmarks indsatsprogram en detaljeret beskrivelse af både eksisterende og nye indsatser, som skal sikre det gode havmiljø fremover. Indsatsprogrammet vurderes samlet set at have en gunstig påvirkning på havmiljøet og at bidrage til målet om god miljøtilstand i havet i 2020.

Miljøvurderingen viser, at der er tale om positive miljømæssige påvirkninger i havmiljøet hovedsageligt indenfor områderne flora, fauna og biodiversitet samt havbunden. Der er kun begrænsede negative økonomiske konsekvenser for befolkningen af de foreslåede indsatser.

2 Indledning

Miljøvurderingen er udarbejdet på baggrund af en scoping-proces, hvori der er foretaget en nærmere afgrænsning af, hvilke miljømæssige forhold der forventes påvirket af forslaget til indsatsprogrammet. Scoping-processen fandt sted fra den 7. august 2015 til den 21. august 2015. Miljøvurderingen har taget hensyn til høringssvar fra berørte myndigheder, for så vidt de ligger inden for de overordnede rammer for vurderingen.

Ved udarbejdelsen af miljørapporten er der taget udgangspunkt i bilag 1 til lov om miljøvurdering af planer og programmer.

Vurderingen er udført på et overordnet niveau, idet alle indsatser har overordnet og national karakter. Det har således ikke været hensigten at gennemføre en miljøvurdering, der dykker ned i enkelte geografiske områder. For nogle indsatser har det ikke været muligt at foretage en miljøvurdering, idet indsatsens karakter betyder, at denne vurdering først vil kunne foretages på et senere tidspunkt. Ved udarbejdelsen af miljøvurderingen er der endvidere lagt vægt på, at der allerede er udarbejdet miljøvurdering for nogle af indsatserne i anden sammenhæng.

Rapporten er opbygget med en indledende beskrivelse i kapitel 3 om indsatsprogrammets hovedformål, indsatser, hensyntagen til miljømål og forbindelse med andre relevante planer. I kapitel 4 gives en kort skitsering af de relevante aspekter af den nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger indsatsprogrammets forventede indvirkning på miljøet og den sandsynlige udvikling hvis programmet ikke gennemføres. Kapitel 5 beskriver mulige grænseoverskridende effekter, mens der foretages en habitatvurdering i kapitel 6. Datagrundlag og manglende viden gennemgås i kapitel 7. I kapitel 8 og 9 gives en kort beskrivelse af alternativer og afværgeforanstaltninger. Rapporten afsluttes med en forklaring om aspekter vedrørende overvågning i kapitel 10.

3 Indsatsprogrammets hovedformål, baggrund, indhold og forbindelser med andre relevante planer

3.1 Hovedformål med indsatsprogrammet

Hovedformålet med havstrategiens indsatsprogram er at bidrage til at opnå de fastsatte miljømål i Danmarks Havstrategi fra 2012 med henblik på at opnå god miljøtilstand i havmiljøet senest i 2020.

3.2 Baggrund for indsatsprogrammet

Med EU's havstrategidirektiv fra 2008 og den danske havstrategilov fra 2010 blev retningen udstukket for, hvordan vi skal sikre et godt havmiljø i Danmark og i hele Europa.

Direktivet er et rammedirektiv, som skal skabe sammenhæng mellem de forskellige politikker, aftaler og lovgivningsmæssige foranstaltninger, der har indvirkning på havmiljøet og sikre integration af indsatserne, så der opnås størst mulig synergi og effekt i beskyttelsen af vores havmiljø.

Som følge heraf udkom i 2012 første del af "Danmarks Havstrategi" bestående af rapporterne: "Basisanalyse", "Miljømål" og "Socioøkonomisk analyse".

Basisanalysen gav et 360 graders eftersyn af tilstanden i de danske havområder og viste, at en række faktorer er medvirkende til, at der ikke er god miljøtilstand i alle de danske havområder. De vigtigste faktorer er belastningen med næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, samt overudnyttelsen af visse fiskebestande og påvirkning af havbunden ved fiskeri med bundsløbende redskaber. Basisanalysen pegede også på et behov for mere viden på en række områder, specielt vedrørende ikke-hjemmehørende arter, marint affald og undervandsstøj.

Med udgangspunkt i basisanalysen blev der i miljømålsrapporten opstillet mål for miljøtilstanden i de danske havområder samt givet en beskrivelse af god miljøtilstand. Beskrivelsen af god miljøtilstand er sket ved at vurdere 11 parametre (deskriptorer) for god miljøtilstand, som fastlagt i direktivets bilag 1. De 11 deskriptorer spænder vidt og omfatter bl.a. kvaliteten og forekomsten af levesteder, udbredelsen af arter, ikke-hjemmehørende arter, fiskebestande, havets fødenet, udledning af næringsstoffer, forurenende stoffer, marint affald og undervandsstøj. Vejen til god miljøtilstand er beskrevet gennem 53 miljømål. Miljømålene beskriver enten den tærskel, der skal overskrides for at gå fra ikke-god miljøtilstand til god miljøtilstand eller beskriver delmål, der kan styre fremdriften mod god miljøtilstand.

I efteråret 2014 kom anden del af Danmarks Havstrategi i form af et overvågningsprogram, som skal sikre den løbende vurdering af miljøtilstanden i forhold til de miljømål, som er opstillet i havstrategiens miljømålsrapport.

Nu følges op med tredje og sidste del af Danmarks Havstrategi i form af et indsatsprogram. Indsatsprogrammet er de konkrete tiltag, som er nødvendige for at nå de fastlagte miljømål. En del af indsatsprogrammet består af koordinering af de forskellige eksisterende indsatser under anden lovgivning for at opnå en sammenhængende indsats for beskyttelse af havmiljøet. Hvor de eksisterende tiltag ikke vurderes at være tilstrækkelige til at nå miljømålene, er yderligere tiltag foreslået. En oversigt over indsatserne kan ses i afsnit 3.3

3.3 Beskrivelse af indsatsprogrammets indhold

Nedenfor ses en liste over nye indsatser i indsatsprogrammet. Indsatsprogrammet indeholder derudover en lang række eksisterende indsatser (se beskrivelse i indsatsprogrammet). For en nærmere beskrivelse af de nye indsatser henvises til afsnit 4.2 og selve indsatsprogrammet.

Indsatserne er nummereret fortløbende, hvor D1.1 henviser til den 1. indsats under deskriptor 1 – biodiversitet, D1.2 henviser til den 2. indsats under deskriptor 1 osv.

Liste over nye indsatser i indsatsprogrammet:

Deskriptor	Indsatsens Navn	Fakta-ark nr.
Biodiversitet	Kortlægning af rev, sandbanker og boblerev i Natura 2000-områder	D1.1
	Fokus på biogene rev. Definition og kortlægning.	D1.2
	Udpegning af beskyttede havområder i Kattegat (havstrategi-områder) ¹	D1.3
	Undersøgelse af behovet for udpegning af beskyttede havområder i Nordsøen og Østersøen	D1.4
	Strategi for beskyttelse af marsvin i relation til bifangst	D1.5
Ikke-hjemmehørende arter	Strategi til reduktion af udslip af ikke hjemmehørende arter i akvakultur fra havbrug	D2.1
Eutrofiering	Udarbejdelse af administrationsgrundlag for havbrug i Danmarks indre åbne farvande	D5.1
	Reduktion af næringsstoffer fra land – Vandområdeplaner 2015-2021	D5.2
Havbundens integritet	Udvikling af bundfaunaindeks for fysisk forstyrrelse	D6.1
	Fiskeriregulering på rev og boblerev i Natura 2000-områder	D6.2
	Ændring af råstofloven	D6.3
	Genopretning af stenrev ved Gilleleje Flak og Tragten	D6.4
Forurenende stoffer	Reduktion af påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer – Vandområdeplaner 2015-2021	D8.1
Marint affald	Etablering af 2015-niveauer for marint affald	D10.1
	Informationsindsats ift. marint affald	D10.2
	Regionalt koordineret vidensindsamling om marint affald	D10.3
Undervandsstøj	Tværgående myndighedssamarbejde om undervandsstøj	D11.1
	Vejledning i forbindelse med seismiske undersøgelser og boringer	D11.2
	Udredning om alternative teknologier (Seismiske undersøgelser)	D11.3
	Retningslinjer for undervandsstøj ved etablering af havvindmølleparker	D11.4

¹ Udpegning af nye beskyttede havområder i Kattegat har allerede været i offentlig høring (januar-april 2015) og der er truffet beslutning om udpegning, hvorfor indsatsen ikke er omfattet af denne høring.

3.4 Hensyntagen til miljømål

Det overordnede miljømål, der er fastlagt med havstrategidirektivet, er, at der skal opnås eller opretholdes en god miljøtilstand i havmiljøet senest i 2020. Etableringen af et indsatsprogram sætter rammerne for opnåelsen af en god miljøtilstand.

Havstrategidirektivets bilag I fastsætter 11 overordnede beskrivelser (deskriptorer) af, hvad god miljøtilstand er. På baggrund af disse 11 deskriptorer er der i Danmarks Havstrategi fra 2012 fastsat 53 miljømål for at opnå god miljøtilstand i havmiljøet. Miljømålene kan læses her: http://svana.dk/media/195131/havstrategi_miljoemaalsrapport.pdf

3.5 Forhold til anden lovgivning

Ifølge havstrategilovens § 18 (Lov nr. 1203 af 28. september 2016) er statslige, regionale og kommunale myndigheder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af de miljømål og indsatsprogrammer, der fastsættes i medfør af Danmarks Havstrategi.

Det indebærer, at de ved udøvelsen af deres beføjelser inden for lovgivningens rammer skal lægge miljømålene og indsatsprogrammet i Danmarks Havstrategi til grund. F.eks. skal det ved meddelelse af tilladelser sikres, at der ikke gives tilladelser, som vil være uforenelige med opnåelse af de fastsatte miljømål, eller som i øvrigt er i strid med det endeligt vedtagne indsatsprogram.

3.6 Forbindelser med andre relevante planer og programmer

I dette afsnit skitseres forslagets forbindelse med andre relevante planer.

3.6.1 Natura 2000-planer

De statslige Natura 2000-planer er bindende for andre offentlige myndigheders administration og planlægning. Myndighederne må ikke handle i strid med planerne.

Nærværende forslag er ikke i strid med Natura 2000-planerne for de marine Natura 2000-områder, da forslaget ikke vil skade bevaringsmålsætningerne for Natura 2000-områderne.

3.6.2 Vandplaner og vandområdeplaner

De danske vandområdeplaner er bindende for andre offentlige myndigheders administration og planlægning, hvorfor myndigheder ikke må handle i strid med planerne. Nærværende forslag er ikke i strid med vandområdeplanerne.

4 Nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger, indsatsprogrammets indvirkning på miljøet samt forventet udvikling, hvis indsatsprogrammet ikke gennemføres.

4.1 Nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger

En række faktorer er medvirkende til, at der i dag ikke er god miljøtilstand i alle de danske havområder. De vigtigste faktorer er belastningen med næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, samt overudnyttelsen af visse fiskebestande og påvirkning af havbunden ved fiskeri med bundslæbende redskaber. Havstrategiens basisanalyse pegede også på et behov for mere viden på en række områder, specielt vedrørende ikke-hjemmehørende arter, marint affald og undervandsstøj.

For at læse mere om den nuværende miljøtilstand og miljøpåvirkninger henvises der til selve indsatsprogrammet, hvor der under hver deskriptor er foretaget en kort gennemgang af tilstanden i og påvirkningerne på havmiljøet i Danmark. For en mere detaljeret gennemgang henvises til Havstrategiens basisanalyse fra 2012.

4.2 Indsatsprogrammets indvirkning på miljøet

Idet Havstrategien har til formål at samle og skabe sammenhæng mellem de forskellige politikker, aftaler og lovgivningsmæssige foranstaltninger, består indsatsprogrammet af indsatser, der gennemføres under forskellige sektorer og rammer. Således kan der for nogle indsatser vedkommende allerede være foretaget en Strategisk Miljøvurdering i andet regi, og i så fald henvises der blot hertil.

Nedenfor gives en kort beskrivelse af de nye indsatser i indsatsprogrammet, og der foretages en vurdering på baggrund af bilag 4 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

D1.1 - Kortlægning af rev, sandbanker og boblerev i Natura 2000-områder

For at sikre optimal forvaltning og beskyttelse af havets Natura 2000-områder kortlægges naturtyperne stenrev, biogene rev, boblerev og sandbanker i marine Natura 2000-områder. Kortlægningen muliggør en målrettet forvaltning og anvendes blandt andet til at indføre fiskeriregulering på revene, hvilket forventes at have en positiv miljømæssig effekt. Det vurderes, at udførelsen af selve kortlægningen ikke vil have væsentlige miljømæssige negative konsekvenser, idet der vil være tale om en mindre og midlertidig forstyrrelse af områderne.

D1.2 - Igangsætning af proces om definition og kortlægning af biogene rev.

Der udarbejdes definitioner af biogene rev med henblik på kortlægning og forvaltning af naturtypen. Indsatsen har ikke i sig selv nogen miljømæssige påvirkninger men skal udgøre det grundlag, som muliggør tilstrækkelig beskyttelse af revene efter habitatdirektivet og havstrategidirektivet

D1.3 Udpegning af beskyttede havområder i Kattegat (havstrategi-områder)

En væsentlig ny indsats er udpegningen af 6 beskyttede havområder i Kattegat. Forslaget blev sendt i en særskilt 12 ugers offentlig høring i foråret 2015 og vedtaget i foråret 2016 og er derfor ikke omfattet af denne høring. Indsatsen forventes at bidrage til en forbedring af biodiversiteten knyttet til den bløde havbund, herunder haploops, hestemusling, søfjer og søstrå. Miljøvurderingen, som hovedsageligt identificerer positive miljøpåvirkninger og kun mindre erhvervsøkonomiske konsekvenser, kan læses på SVANA's hjemmeside her: <http://svana.dk/vand/havet/havmiljoe/danmarks-havstrategi/indsatsprogram/>.

D1.4 - Undersøgelse af behovet for udpegning af beskyttede havområder i Nordsøen og Østersøen

Der nedsættes en tværministeriel arbejdsgruppe, der undersøger, om der er behov for at udpege yderligere beskyttede havområder i Nordsøen (ekskl. Kattegat) og den centrale Østersø. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at foretage en miljøvurdering af denne indsats, da resultatet af undersøgelsen først foreligger på et senere tidspunkt. Der vil blive foretaget en miljøvurdering i forbindelse med et eventuelt forslag til udpegning, hvis det eventuelle forslag falder ind under reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

D1.5 Strategi for beskyttelse af marsvin i relation til bifangst

Behovet for forvaltningstiltag for marsvin vil blive undersøgt i og med, at der skal udarbejdes en strategi for beskyttelse af marsvin i relation til bifangst i danske farvande. Strategien er en del af Natura 2000-planerne for perioden 2016-2021 og vil bidrage til at minimere bifangster af marsvin i fiskeriet. Se miljøvurderingen af de marine Natura 2000-planer her:
<http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>.

D2.1. - Strategi til reduktion af udslip af ikke hjemmehørende arter i akvakultur fra havbrug

Indsatsen skal sikre, at der tages tilstrækkelige foranstaltninger i forbindelse med udstedelse af miljøgodkendelse til havbrugeren for at hindre udslip af ikke hjemmehørende arter fra akvakultur. Miljøstyrelsen vil udarbejde vejledning for procedure til indsats, der kan minimere udslip. Overordnet set vurderes det som både positivt for havmiljøet og for erhvervet at undgå udslip af ikke-hjemmehørende arter, da det tidligere har medført sygdomme til vilde bestande i havmiljøet. De økonomiske omkostninger vurderes at være begrænsede.

D5.1 - Udarbejdelse af administrationsgrundlag for havbrug i Danmarks indre åbne farvande

Der skal udvikles et administrationsgrundlag, som skal sætte rammerne for etablering af havbrug i de åbne indre farvande under hensyntagen til det miljømæssige råderum. I administrationsgrundlaget vil indgå retningslinjer for, hvornår etablering af havbrug er foreneligt med de miljømål, der er opstillet under Danmarks Havstrategi, og det vil derved bidrage til at sikre en balance mellem beskyttelse og benyttelse af disse havområder. Administrationsgrundlaget vil blive udarbejdet, så det er i overensstemmelse med anden lovgivning, herunder reglerne i habitatdirektivet.

Da administrationsgrundlaget er under udarbejdelse, kan der endnu ikke foretages en nærmere vurdering af de afledte effekter. Hvis administrationsgrundlaget falder ind under reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter vil der, som led i arbejdet, blive foretaget en miljøvurdering.

D5.2 – Reduktion af næringsstoffer fra land – Vandområdeplaner 2015-2021

Vandområdeplanerne med tilhørende bekendtgørelser indeholder indsatser med en samlet estimeret reduktion af tilførslen af kvælstof til kystvandene svarende til ca. 6.900 tons kvælstof ud af et samlet opgjort indsatsbehov på ca. 13.100 tons kvælstof. Den samlede nationale indsats til forbedring af tilstanden i kystvandene i perioden 2015-2021 omfatter: Vådområder, lavbundsprojekter, minivådområder, skovrejsning, miljøfokusområder, målrettet regulering, synergieffekt fra spildevandsrensning, synergieffekt af frivilligt opkøb af dambrug og etablering af et stenrev i et fjordområde. Samlet set vil vandområdeplanerne og indsatsen for at reducere kvælstofudledningerne bidrage til at forbedre havmiljøet men kan også betyde begrænsninger i forbindelse med etablering eller ændringer af erhvervsaktiviteter. Se miljøvurderingen af

vandområdeplanerne her: <http://svana.dk/vand/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/udkast-til-vandomraadeplaner/>

D6.1 - Udvikling af bundfaunaindeks for fysisk forstyrrelse

Det foreslås at bidrage til udviklingen af et operationelt indeks, som kan angive responsen i havbunden i relation til forskellige gradienter af fiskeritryk, herunder f.eks. ændringer i funktionalitet, trofisk struktur, biodiversitet og/eller habitatets kvalitet. Det er muligt, at der skal foretages havbundsundersøgelser i forbindelse med udviklingen af indekset. Der vil i den forbindelse være tale om mindre og midlertidige påvirkninger af havbunden. Indsatsen har ikke i sig selv positive effekter på miljøet, men indekset vil være brugbart som middel til at udforme fremtidige indsatser med henblik på at opretholde eller opnå god miljøtilstand.

D6.2 - Fiskeriregulering på rev og boblerev i Natura 2000-områder

I en række Natura 2000-områder, der har rev og boblerev på udpegningsgrundlaget, beskyttes områderne på og omkring naturtyperne mod forstyrrelser fra fiskeri med bundgående redskaber. Boblerev beskyttes ligeledes mod skader fra garnfiskeri. Indsatsen vil have positiv indvirkning på planter og dyr ved de pågældende rev og boblerev, og det vil generelt have en positiv effekt på havbunden, idet den beskyttes mod bundslæbende redskaber. Der vil være begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser, hvilket opgøres i forbindelse med den enkelte regulering. Indsatsen er beskrevet i de relevante Natura 2000-planer 2016-21, og der er foretaget en SMV for hver enkelt af Natura 2000-planerne, som kan læses her: <http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>.

D6.3 - Ændring af råstofloven

Ændringerne i råstofloven udmønter sig bl.a. i hjemmel til at udlægge områder, hvor der ikke kan gives tilladelse til råstofindvinding eller kun i begrænset omfang, bestemmelser, der skal fremme øget nyttiggørelse af det opgravede materiale og indførelsen af mulighed for at genauktionere et område, som er udlagt ved auktion, hvilket vil fremme en kontinuert udnyttelse af områderne frem for udlægning af nye områder.

Ændringerne i råstofloven og udmøntningen heraf vil kunne medvirke til positive miljøeffekter for havbunden og biodiversiteten i form af en samlet set mindre påvirkning af havbunden fra råstofindvinding.

D6.4 - Genopretning af stenrev ved Gilleleje Flak og Tragten

Som led i forvaltningen af havstrategidirektivet og Natura 2000-områder planlægges at genoprette et stenrev i Natura 2000-området Gilleleje Flak og Tragten. Området har et større område med rev, som er påvirket af tidligere tiders stenfiskeri. Der gennemføres derfor et genopretningsprojekt. Projektet skal føre til et mere robust rev, med flere biotoper og en højere samlet biodiversitet. Projektet skal gavne både revet og revarterne i området, herunder tilstedeværelsen af makroalger. Samtidig forventes projektet at gavne marsvin og andre arter, der fouragerer på rev. Projektet forventes derudover at have en positiv indflydelse for befolkningen i forhold til rekreative aktiviteter i området (dykning/snorkling). Inden projektet kan igangsættes skal det have en konkret tilladelse fra Kystdirektoratet og der vil i den forbindelse blive taget stilling til, om der skal udarbejdes en miljøvurdering for projektet. Se den strategiske miljøvurdering af Natura 2000-området Gilleleje Flak og Tragten her: <http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>

D8.1 – Reduktion af påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer

I de danske vandområdeplaner 2015-2021 er der fastsat følgende indsatser overfor miljøfarlige forurenende stoffer:

- Berørte miljømyndigheder skal inden for deres ressort foretage opsporing af kilder til forurenende stoffer, som hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål.

- Om nødvendigt skal myndigheden, hvis der er hjemmel hertil i den pågældende sektorlov, revidere meddelte godkendelser og tilladelser, så gældende miljøkvalitetskrav kan overholdes.
- Der igangsættes projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet.
- Stoffer, tilføjet EU's liste over prioriterede stoffer i 2013, omfattes af et foreløbigt indsatsprogram fra udgangen af 2018 til udgangen af 2021.

Indsatsernes sandsynlige væsentligste effekter på miljøet vil afhænge af, hvilke stoffer indsatserne fastsættes for samt, hvorvidt miljømyndigheden får afdækket kilden til forureningen, og af hvilke løsninger der eventuelt efterfølgende vurderes nødvendige. Indsatsen over for miljøfarlige forurenende stoffer forventes at have en positiv indvirkning på vandmiljøets tilstand og menneskers sundhed men kan også få betydning for muligheden for at etablere eller ændre bestående anlæg, som påvirker vandmiljøet negativt med udledning af konkrete stoffer. Se miljøvurderingen af vandområdeplanerne her:

<http://svana.dk/vand/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/udkast-til-vandomraadeplaner/>

D10.1 - Etablering af 2015-niveauer for marint affald

Overvågningsprogrammet under Danmarks havstrategi omfatter overvågning af marint affald på 4 referencestrande, marint affald på havbunden og i vandsøjlen i form af bundtrawlundersøgelser, marint affald i mallemukker, undersøgelser af mikroplastik i sedimentet samt makro- og mikroaffald i fiskemaver. Der etableres 2015-niveauer for marint affald, som giver et overblik over niveauet i 2015. Egentlige referenceniveauer kan først etableres i 2020, da dette typisk kræver en 6-årig tidsserie. Referenceniveauerne skal være robuste nok til, at det kan vurderes, om der er opnået væsentlige reduktioner i 2025. Det forventes, at der i 2020 kan etableres referenceniveauer for marint affald på strande. Etablering af 2015-niveauer vil sikre, at miljømålet opnås mht. indsamling af tilgængelige videnskabelige data om marint affald i 2015. Projektet vil ikke bidrage til at reducere mængden af marint affald i sig selv, men er forudsætningen for at kunne måle fremtidige reduktioner. Der er således ikke identificeret nogen miljømæssige konsekvenser.

D10.2 – Informationsindsats ift. marint affald

Formålet med indsatsen er at formidle og udbrede kendskabet til marint affald og derved forebygge, at affald havner i det marine miljø og på de danske strande. Dette gøres gennem en eller flere informationskampagner, som fx er målrettet feriehusudlejere, sommerhusgæster, fiskere eller forbrugere generelt. Strandrensningsevents eller lignende kan ligeledes anvendes som formidlingsredskab til at udbrede kendskabet til mængderne af marint affald og konsekvenserne for havmiljøet. Dette kan evt. ske i samarbejde med lignende allerede planlagte aktiviteter.

Der forventes på den baggrund en positiv effekt for havmiljøets dyreliv (primært fugle og pattedyr) og for den brede befolkning og badegæster i form af færre gener ved kysterne og på strande i form af mindre affald. Endvidere forventes der samfundsøkonomiske gevinster i form af færre omkostninger til rensning af badestrande for marint affald.

D10.3 – Regionalt koordineret vidensindsamling om marint affald

Indsatsen omfatter vidensindsamling om forekomsten og kilderne til ekspanderet polystyren (flamingo-plast) i Østersøen samt viden om mulige alternative løsninger. Denne indsats indgår i den regionale handlingsplan for marint affald under den regionale havkonvention HELCOM. Den indsamlede viden forventes delt med andre HELCOM-lande og vil kunne danne grundlag for informationsaktiviteter i forhold til både befolkningen og relevante erhverv. Projektet vil ikke bidrage til at reducere mængden af marint affald i sig selv, men er forudsætningen for efterfølgende

at kunne identificere mulige løsninger i samarbejde med relevante interessenter. Der er således ikke identificeret nogen miljømæssige konsekvenser af indsatsen.

D11.1 - Tværgående myndighedssamarbejde om undervandsstøj

Der etableres et tværgående myndighedssamarbejde mellem Energistyrelsen, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, Søfartsstyrelsen og Forsvarsministeriet, hvis hovedformål er at koordinere forvaltningen indenfor undervandsstøj, se på behovet for mere viden på området, se på behovet for at udarbejde fælles retningslinjer samt kommentere på internationale initiativer på området. Det er endnu usikkert om myndighedsarbejdet medfører ændringer på området og hvad de ændringer vil indeholde. Der kan således hverken identificeres positive eller negative miljømæssige konsekvenser på nuværende tidspunkt.

D11.2 - Vejledning i forbindelse med seismiske undersøgelser og borer

Energistyrelsen udarbejder en vejledning, hvor procedurer og vilkår for seismiske undersøgelser og borer vil fremgå. Vejledningen vil også beskrive afværgeforanstaltninger og forbehold, som kan pålægges ansøger. Af vejledningen vil det ligeledes fremgå, at ansøger skal redegøre for anvendelse af alternative teknologier i forbindelse med aktiviteten.

Indsatsen forventes at have en positiv indvirkning på miljøet (primært pattedyr og andre støjfølsomme dyr) i form af en klar og gennemsigtig praksis vedr. afværgeforanstaltninger mv. i relation til undervandsstøj.

D11.3 - Udredning om alternative teknologier (seismiske undersøgelser)

Udredningen om alternative teknologier skal undersøge, om der findes alternativer til seismiske undersøgelser i forbindelse med indsamling af oplysninger om den danske undergrund. Herudover skal udredningen undersøge, om der er fremkommet nye typer afværgeforanstaltninger i forbindelse med seismiske undersøgelser for at minimere påvirkninger på især havpattedyr.

Indsatsen vil bidrage til et øget kendskab til afværgeforanstaltninger i forbindelse med seismiske undersøgelser, således at lydpåvirkningerne på især pattedyr kan begrænses.

D11.4 Retningslinjer for undervandsstøj ved etablering af havvindmølleparker

Energistyrelsen udarbejder retningslinjer for undervandsstøj ved etablering af havvindmølleparker. Ved ansøgning skal koncessionshaveren demonstrere, hvordan vedkommende agter at opfylde kravene om begrænsning af miljøbelastningen forårsaget af udsendt undervandsstøj. Koncessionshaveren er forpligtet til at udarbejde en prognose for undervandsstøj og gennemføre et kontrolmålingsprogram.

Indsatsen vil sikre, at støjpåvirkningerne begrænses i forbindelse med etablering af havvindmøller, hvilket vil have en positiv effekt på havmiljøets dyreliv, særligt pattedyr.

Samlet oversigt

I tabellen herunder opsummeres indsatsprogrammets indvirkning på en række faktorer ifølge miljøvurderingslovens bilag 4, litra f.

Programmets virkning på	Påvirkes	Påvirkes ikke	Redegørelse for påvirkning
Flora, fauna og biodiversitet	X		Indsatsprogrammet bidrager generelt til en positiv påvirkning af havmiljøets flora, fauna

			<p>og biodiversitet. Det gælder særligt vedrørende indsatserne: strategi til reduktion af udslip af ikke hjemmehørende arter fra havbrug, udarbejdelse af administrationsgrundlag for havbrug i Danmarks indre åbne farvande, reduktion af næringsstoffer fra land (Vandområdeplaner 2015-2021), fiskeriregulering på rev og boblerev i Natura 2000-områder, udpegning af beskyttede havområder i Kattegat, strategi for beskyttelse af marsvin i relation til bifangst, genopretning af stenrev, reduktion af påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer, informationsindsats om marint affald samt indsatserne for undervandsstøj.</p> <p>Der henvises i øvrigt til de miljøvurderinger, der er foretaget af indsatserne i anden sammenhæng.</p>
Befolkningen	X		<p>Indsatsprogrammet vil bidrage til oplysning af befolkningen vedr. marint affald, hvilket vurderes som positivt. Der vil være meget begrænsede negative påvirkninger for de relevante erhverv i forbindelse med iværksættelsen af indsatserne.</p> <p>Der henvises i øvrigt til de miljøvurderinger, der er foretaget af indsatserne i anden sammenhæng.</p>
Menneskers sundhed		X	<p>Reduktion af påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer i havmiljøet kan have en positiv indflydelse på menneskers sundhed.</p>
Havbund	X		<p>Med indsatsprogrammet sættes der fokus på beskyttelse af havbunden, hvilket forventes at have en positiv effekt. De relevante indsatser vedrørende havbunden er udpegning af beskyttede havområder i Kattegat, undersøgelse af behovet for udpegning af beskyttede havområder i Nordsøen og Østersøen, fiskeriregulering på rev og boblerev i Natura 2000-områder, genopretning af stenrev samt ændring af råstofloven. Samtidig vil reduktion af påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer i havmiljøet også få en positiv indflydelse på havbunden.</p> <p>Der henvises i øvrigt til de miljøvurderinger, der er foretaget af indsatserne i anden</p>

			sammenhæng.
Vand	X		Vandområdeplanernes indsats vedr. kvælstof og miljøfarlige stoffer vil have en positiv effekt på vandkvaliteten.
Luft		X	Indsatsprogrammet vurderes ikke at have indflydelse på luftkvaliteten.
Klima		X	Indsatsprogrammet vurderes ikke at have indflydelse på klimaet.
Materielle goder	X		Ændringerne af råstofloven giver blandt andet mulighed for at udpege områder, hvor der ikke må indvindes råstoffer eller hvor råstofindvindingen begrænses. Formålet er dels at give mulighed for en beskyttelse af havmiljøet, dels at medvirke til en højere grad af forudsigelighed for indvinderne, ved at det angives, hvor råstofindvinding ønskes udfaset. Udpegning af beskyttede områder vil påvirke muligheden for at udøve aktiviteter, der griber ind i havbunden, herunder råstofindvinding og klapping. Der henvises til miljøvurderingen af forslaget til beskyttede områder i Kattegat. Derudover vil de ovenfor nævnte indsatser ikke påvirke havets materielle goder, som fx kabler, vindmøller eller klappladser.
Landskab og kyster	X		Informationsindsatsen om marint affald forventes at betyde mindre mængder affald på strandene og langs kysterne.
Kulturarv, herunder vrug		X	Udpegning af beskyttede områder i Kattegat kan bidrage til en beskyttelse af tilstedeværende vrug i områderne. Derudover vil indsatsprogrammet ikke påvirke omgivelserne omkring vrug eller andre kulturminde.
Arkitektonisk arv		X	Det vurderes ikke, at indsatsprogrammet vil påvirke den arkitektoniske arv, hvilket i øvrigt er yderst begrænset på havet.
Arkæologisk arv		X	Udpegning af beskyttede områder i Kattegat kan bidrage til en beskyttelse af tilstedeværende arkæologisk arv i områderne. Derudover vurderes det ikke, at

			indsatsprogrammet vil påvirke den arkæologiske arv.
--	--	--	---

4.3 Forventet udvikling, hvis indsatsprogrammet ikke gennemføres

Der er i dag ikke god miljøtilstand i alle de danske havområder. Det kan således ikke forventes, at god miljøtilstand kan opnås, hvis indsatsprogrammet ikke gennemføres. Nogle af indsatserne i indsatsprogrammet er vedtaget i 2015 eller 2016 (fx ændringerne i råstofloven og vandområdeplanerne) eller vil senere blive besluttet i andet regi, hvilket forventes at bidrage til en positiv indvirkning på miljøtilstanden, selvom indsatsprogrammet ikke vedtages. Dog er der en række miljømål, som ikke vil blive nået, hvis indsatsprogrammets ikke gennemføres, dette gælder blandt andet indsatsen ift. marint affald.

5 Grænseoverskridende effekter

Da havmiljøet i sagens natur er grænseoverskridende, kan indsatsen, som påvirker havmiljøet, derfor også have grænseoverskridende effekter. Der er derfor potentiale for kumulative positive effekter i havmiljøet, såfremt alle lande rundt om et havområde arbejder i samme retning.

Flere af de foreslåede nye indsatsen i indsatsprogrammet forventes at kunne bidrage med positive grænseoverskridende effekter i havmiljøet. Her tænkes især på reduktionen af næringsstoffer, hvor Danmark med indsatsen under vandområdeplanlægningen forventes at bidrage til at der opnås et renere havmiljø. Tilsvarende vil reduktioner, der forventes gennemført af de omkringliggende lande komme havmiljøet i Danmark til gode. Også udpegning af beskyttede områder i Kattegat samt fiskeriregulering på rev og boblerev i Natura 2000-områder kan medføre positive effekter i nabolandenes havmiljø, idet disse områder vil kunne fremstå som en base, hvorfra kolonisering i andre områder kan udløbe. Der vil være begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser i forbindelse med fiskerireguleringen i områderne, som er identificeret i anden sammenhæng.

Indsatsen vedrørende ikke-hjemmehørende arter kan potentielt bidrage til at mindske udslip af regnbueørreder, hvilket også vil kunne komme de nærmeste nabolandes havmiljø til gode.

Marint affald kan spredes vidt omkring med havstrømmene og kan blive nedbrudt til mikropartikler, som kan spredes i fødenettet. Danmark har allerede i dag et effektivt affaldshåndteringssystem, som sikrer effektiv indsamling og behandling, hvilket er en meget vigtig kilde til at hindre marint affald. Desuden vil Danmark tage initiativer med henblik på at øge befolkningens viden om marint affald og dermed reducere mængden af affald, som havner i havmiljøet, og dette vil derfor potentielt også have en positiv grænseoverskridende effekt.

Undervandsstøj påvirker umiddelbart lokalt, men lyd transporteres nemmere gennem vand end luft og kan derfor høres over store afstande. De dyr, som evt. påvirkes af undervandsstøj kan desuden bevæge sig vidt omkring. De to vejledninger vedr. undervandsstøj forventes derfor at have positive grænseoverskridende effekter i havmiljøet.

Vedr. konsekvenser for befolkningen kan vandområdeplanerne betyde begrænsninger ift. udøvelse af erhvervsaktiviteter og her henvises til de miljørapporter, der er udarbejdet i den sammenhæng. De erhvervsøkonomiske konsekvenser i forhold til fiskeriregulering i beskyttede områder er begrænsede, hvilket håndteres via interessentinddragelse i forbindelse med den konkrete regulering.

Ud fra en samlet bedømmelse konkluderes det, at de positive miljømæssige effekter af indsatsprogrammet opvejer de begrænsede negative økonomiske konsekvenser for befolkningen.

6 Habitatvurdering

En række dyr og planter der er omfattet af habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på områder, der er omfattet eller bliver påvirket af indsatsprogrammet. Programmet vurderes at have en neutral eller positiv effekt på levesteder og bestandsstørrelser, hvor disse bliver påvirket af en indsats. Det kan udelukkes, at indsatsprogrammet vil have en negativ effekt på de enkelte Natura 2000-områders udpegningsgrundlag, da indsatserne overordnet set skal beskytte naturen og ikke vurderes at være forstyrrende overfor udpegningsgrundlaget. For de enkelte indsatser, som fortsat er under udarbejdelse, vil der som et led i arbejdet, blive taget hensyn til reglerne i habitatdirektivet, så skade på Natura 2000-områders udpegningsgrundlag vil blive undgået. Udpegningsgrundlag i de enkelte marine Natura 2000-områder kan findes på SVANA's hjemmeside: <http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-omraaderne/udpegningsgrundlag/>.

7 Alternativer

For at opfylde havstrategidirektivets mål om, at der skal opnås eller opretholdes en god miljøtilstand i havmiljøet senest i 2020, er vurderingen, at der er nødvendigt at etablere et indsatsprogram, der gennem flere indsatser sikrer, at den gode miljøtilstand opnås. Det er således ikke en mulighed, ikke at udarbejde et indsatsprogram. Der kunne have været valgt alternative indsatser for at opnå havstrategidirektivets mål. De respektive myndigheder har dog vurderet, at de foreslåede indsatser giver de bredeste og bedste værktøjer for at opnå god miljøtilstand, og som samtidig vurderes som de samfundsøkonomiske mest omkostningseffektive indsatser.

8 Afværgeforanstaltninger

Det vurderes ikke, at forslaget vil have en væsentlig negativ effekt på miljøet og der er således ikke planlagt foranstaltninger for at afværge eller undgå miljøpåvirkninger. For at minimere påvirkningerne på erhverv og befolkning (den socioøkonomiske påvirkning) er der i forslaget taget hensyn til, at indsatserne er samfundsøkonomiske rentable. Analysen kan læses i indsatsprogrammet.

9 Overvågning

I forbindelse med indsatsprogrammet skal der opstilles og indføres et overvågningsprogram, som sikrer den løbende vurdering af miljøtilstanden. Dette gøres ud fra en holistisk tilgang, hvilket gøres under henvisning til de miljømål og indikatorer, som er opstillet i havstrategien. Overvågningsprogrammerne inden for hver havregion, subregion eller deskriptor udarbejdes, så de er indbyrdes kompatible samt bygger på og er forenelige med de relevante vurderings- og overvågningsbestemmelser, der er fastlagt i fællesskabslovgivningen. De grundlæggende dele af overvågningen i de danske farvande bygger på de eksisterende dele af NOVANA, som i 2014 er blevet suppleret med havstrategiens overvågning.